



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 422/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, advokátom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, proti rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 21T/112/2014 z 25. mája 2020 a Krajského súdu v Nitre č. k. 4To/71/2020 z 29. apríla 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Tdo/8/2022 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a nebyť potrestaný inak ako na základe zákona podľa čl. 49 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a nebyť odsúdený inak ako podľa práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami v trestnom konaní.

II.

2. Sťažovateľ bol ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom krajského súdu, ktorý v celom rozsahu zrušil rozsudok okresného súdu, uznaný vinným za to, že spolu s ďalšími štyrmi páchatelmi napadol poškodených. Sťažovateľ konkrétne za to, že počas útoku udrel päťou do tváre poškodeného vo vstupných dverách baru. Tým sa sťažovateľ dopustil ako spolupáchatel prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený podmienený trest odňatia slobody. Ďalší páchatelia boli vzhľadom na pokračovanie v útoku uznaní za vinných aj z pokusu zločinu ublíženia na zdraví a boli im uložené nepodmienečné tresty odňatia slobody.

3. Už v konaní na okresnom súde bola na hlavnom pojednávaní, na ktorom sťažovateľ odmietol vypovedať, oboznámená jeho výpoveď z prípravného konania, kde uviedol, že prišiel k dverám baru a svoju ruku natiahol dovnútra, aby odrazil predmet, ktorý na neho letel, následne ustúpil a do konfliktu sa nijak nezapájal. V tomto výsluchu napriek tomu uviedol, že v záujme dohody

o vine a treste doznáva svoje konanie. Okresný súd považoval skutok sťažovateľa za preukázaný z toho, že sťažovateľ v prípravnom konaní jeho spáchanie priznal, z výpovede poškodeného, ktorý vypovedal, že po otvorení dverí po ňom vyštartovala údermi a kopancami osoba v zelenej bunde, čo potvrdil aj kamerový záznam, na ktorom je zrejmé, že tmavú bundu v čase skutku mal ako jediný sťažovateľ, a z kamerového záznamu vyplýva, že k dverám baru prišiel s ďalšími páchatelmi ako prvý, hoci po útoku na poškodeného z konfliktu ustúpil.

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Aj ďalší páchatelia v odvolaní uvádzali, že konanie sťažovateľa nebolo vyhodnotené správne. Poukazovali na kamerový záznam, z ktorého nebolo zistiteľné, či sťažovateľ niekoho udrel alebo sa len rukou natiahol, keď zo záznamu vyplýva, že sťažovateľ len pasívne stojí, do konfliktu sa nezapája a len natiahol ruku, aby odrazil letiaci predmet. Okrem toho sťažovateľ namietol právne posúdenie skutku ako výtržníctva, keďže jeho konanie nevedlo k narušeniu verejného poriadku.

5. Krajský súd odvolanie sťažovateľa vyhodnotil ako nedôvodné, no napriek tomu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku rozsudok okresného súdu zrušil, upresnil skutkovú vetu a na rozdiel od okresného súdu, ktorý konanie sťažovateľa posúdil ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona (na mieste verejnosti prístupnom napadol iného z osobitného motívu), jeho konanie posúdil ako výtržníctvo podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (na mieste verejnosti prístupnom napadol iného). Dospel k záveru, že obhajoba sťažovateľa, že na poškodeného nezaútočil, len vykrýval letiaci predmet a zaujal obranný postoj, bola vyvrátená výpoveďou poškodeného, ktorý ho identifikoval a uviedol, že ho napadol päťou, a kamerovým záznamom, z ktorého je zrejmé, že aktívne zaútočil na poškodeného stojaceho vo dverách baru, hoci na sťažovateľa a osoby okolo neho nikto neútočil. Krajský súd sa stotožnil s tým, že ku skutku došlo v spolupáchateľstve, keďže ďalší páchatelia v útoku na poškodeného pokračovali, a to bez ohľadu na to, že sťažovateľ sa do ďalších útokov nezapojil.

6. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), h) a i) Trestného poriadku. Namietal, že posúdenie skutku ako prečinu výtržníctva je extrémne, keďže sa do konfliktu nezapojil a bol pri ňom len pasívne prítomný. Namietol, že krajský súd vychádzal z kamerového záznamu, no tento na verejnom zasadnutí nevykonal.

7. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. K dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadné porušenie práva na obhajobu) uviedol, že právo na obhajobu obsahuje právo obhajovať sa sám alebo za pomoci obhajcu. K argumentu sťažovateľa, že krajský súd sa nevysporiadal s námietkou nenaplnenia znakov skutkovej podstaty prečinu výtržníctva, najvyšší súd uviedol, že je námietkou, v ktorej sa skrýva nespokojnosť s hodnotením dôkazov. Preto ho nemožno podriaďiť pod tento dovolací dôvod. Doplnil, že rozhodnutie je vo vzťahu ku konaniu sťažovateľa náležite odôvodnené tak, že sú z neho zrejmé dôvody naplnenia znakov prečinu výtržníctva. K dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (založenie rozhodnutia na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom) najvyšší súd uviedol, že tento záznam bol v súlade so zákonom prehratý na hlavnom pojednávaní okresného súdu podľa § 270 ods. 2 Trestného poriadku. K dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (uloženie trestu mimo trestnej sadzby) sťažovateľ neuviedol žiadne osobitné argumenty, a preto sa k nemu najvyšší súd okrem všeobecnej charakteristiky tohto dovolacieho dôvodu nevyjadril. K dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1

písm. g) Trestného poriadku (nesprávne právne posúdenie skutku) najvyšší súd poukázal na to, že je viazaný zisteným skutkom a pre posúdenie trestnosti skutku je rozhodný jeho opis v rozsudku krajského súdu. Podľa najvyššieho súdu takto vymedzený skutok zodpovedá prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

III.

8. K porušeniu ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami krajského a najvyššieho súdu došlo podľa sťažovateľa tým, že v dovolaní porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odôvodnil tým, že počas konfliktu len pasívne stál a pohybom ruky sa len natiahol, no najvyšší súd na túto námietku reagoval len tak, že to považoval za skrytú argumentáciu proti hodnoteniu dôkazov krajským súdom. Rovnako sa najvyšší súd v rámci preskúmania tohto dovolacieho dôvodu nevyjadril k tomu, že do konfliktu sa ďalej nezapájal.

9. K porušeniu základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami krajského a najvyššieho súdu sťažovateľ poukazuje na to, že krajský súd pri uznaní viny vychádzal z kamerového záznamu, no tento na verejnom zasadnutí ako dôkaz nevykonal, keď opomenul, že podľa § 297 Trestného poriadku súd môže pri svojom rozhodovaní prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na verejnom zasadnutí, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na verejnom zasadnutí vykonané. Pritom krajský súd zrušil rozhodnutie okresného súdu o jeho vine aj pre nejasnosť alebo neúplnosť skutkových zistení. Preto je rozsudok krajského súdu založený na dôkaze, ktorý nebol vykonaný zákonným spôsobom. Sťažovateľ sa nestotožňuje s posúdením tohto pochybenia najvyšším súdom v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

10. Sťažovateľ porušenie ústavných práv podľa čl. 49 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami všeobecných súdov vyvodzuje z toho, že skutok vymedzený v rozsudku krajského súdu nie je prečinom podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, keďže jeho konanie (pohyb rukou v nahustenej skupine osôb) nevedlo k narušeniu verejného poriadku, dopravy alebo k ohrozeniu iných osôb. Poukazuje na judikatúru, podľa ktorej pri výtržníctve musí byť ohrozený verejný poriadok. Samotné napadnutie inej osoby nenapĺňa znaky výtržníctva. Namieta záver najvyššieho súdu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, podľa ktorého sú otázky skutkového charakteru mimo tohto dovolacieho dôvodu. Podľa sťažovateľa neobstojí, ak sa najvyšší súd nezaoberal tým, že rozsudok krajského súdu neobsahuje argumentáciu ku skutkovým znakom prečinu podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, keďže absentuje uvedenie toho, ako malo jeho konanie narušiť verejný poriadok či dopravu alebo ohroziť iných.

IV.

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam je daná iba vtedy, ak o ich ochrane nerozhodujú všeobecné súdy. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd, ktorého právomoc vylučuje právomoc ústavného súdu proti rozsudku okresného súdu. Preto bola ústavná sťažnosť v tejto časti pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

12. Ústavná sťažnosť vo vzťahu k rozhodnutiam krajského a najvyššieho súdu je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Podstatou argumentácie sťažovateľa je primárne skutková a následne právna nesprávnosť záverov krajského súdu, ktorá nebola napravená rozhodnutím najvyššieho súdu. Skutková nesprávnosť rozhodnutia krajského súdu mala byť spôsobená i tým, že krajský súd nevykonal rozhodujúci dôkaz podľa zákona, čo mal na dovolanie napraviť najvyšší súd. Okrem toho sa najvyšší súd nevysporiadal aj s tým, že skutok v rozsudku krajského súdu nie je prečin výtržníctva.

13. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach (III. ÚS 391/09). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákona (I. ÚS 88/07). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

14. Čo sa týka argumentácie sťažovateľa, je zrejmé, že v rozhodnutiach okresného a krajského súdu bolo konanie sťažovateľa opísané popri konaní ďalších páchatel'ov, pričom v oboch rozhodnutiach je uvedené, že sťažovateľ udrel päsťou do tváre poškodeného vo vstupných dverách do baru. Toto konanie sťažovateľa považovali súdy za preukázané z dvoch dôkazov (výpoveď poškodeného a kamerový záznam). Oba tieto dôkazy boli vykonané na hlavnom pojednávaní okresného súdu, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ nenamieta, že by sa k týmto dôkazom nemohol vyjadriť. Z výroku rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku a podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku pre porušenie Trestného zákona. V odôvodnení rozhodnutia však krajský súd zvyrazňuje, že hoci skutok upravil, k zrušeniu rozhodnutia okresného súdu pristúpil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Náprava pochybení okresného súdu sa pri porovnaní ich výrokov neprejavila v opise skutku sťažovateľa, ale v tom, že pri právnom posúdení jeho konania bola vypustená skutková podstata prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 2 písm. b) Trestného zákona.

15. Sťažovateľ pri porušení práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom odkazuje na § 297 Trestného poriadku. Toto ustanovenie však upravuje postup súdu na verejnom zasadnutí bez ohľadu na to, či ide o verejné zasadnutie súdu prvej inštancie alebo súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku. Krajský súd rozhodnutie odôvodnil tak, že odvolanie sťažovateľa vo vzťahu k zistenému skutku nepovažoval za dôvodné, a teda sa stotožnil so skutkovým zistením okresného súdu. Preto hoci podľa sťažovateľa usvedčujúce dôkazy nevykonal, nemožno dospieť k záveru, že by bolo porušené právo sťažovateľa sa k týmto dôkazom vyjadriť. Tieto dôkazy boli vykonané na hlavnom pojednávaní okresného súdu, ktorý konanie sťažovateľa v skutkovej vete opísal rovnako ako krajský súd. Sťažovateľ sa k dôkazom mohol vyjadriť, čo vylučuje záver o porušení jeho ústavných

práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý sa obdobne vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa.

16. Sťažovateľ porušenie ústavných práv ďalej odvodzuje z toho, že krajský súd považoval za preukázané jeho konanie spočívajúce v tom, že počas konfliktu udrel päšťou poškodeného do tváre vo vstupe do baru. Toto konanie sťažovateľa považovali okresný a krajský súd za preukázané z dvoch priamych dôkazov (výpovede poškodeného a kamerového záznamu). Z argumentácie oboch súdov je zrejmé, na základe akých úvah boli tieto dôkazy vyhodnotené, a nemožno dospieť k tomu, že by skutkový záver súdov bol výsledkom zjavného omylu. To vylučuje porušenie ústavných práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu. Rovnako nemožno dospieť k záveru, žeby k porušeniu ústavných práv sťažovateľa došlo tým, že najvyšší súd jeho dovoláciu argumentáciu smerom k porušeniu práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyhodnotil ústavne nesúladným spôsobom, keď jeho námietky o tom, že počas konfliktu len pasívne stál a pohybom ruky sa len natiahol, vyhodnotil tak, že šlo o skrytie argumentácie proti hodnoteniu dôkazov krajským súdom. Podstatou námietky sťažovateľa bolo jeho odlišné vnímanie skutku, ktoré bolo vyvrátené vykonanými dôkazmi. Zo skutkových zistení je zrejmé, že sťažovateľ v útoku nepokračoval, a práve preto jeho konanie na rozdiel od ostatných páchatel'ov bolo posúdené len ako prečin výtržníctva. Najvyšší súd správne vyhodnotil, že ide o námietky, ktoré nesmerujú k tomu, že by v konaní na okresnom a krajskom súde došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu.

17. Sťažovateľ napokon namieta, že jeho, hoc aj súdmi skutkovo mylne zistené konanie, bolo nesprávne posúdené ako prečin výtržníctva. K tomu treba uviesť, že argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k ústavným právam podľa čl. 49 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru, z ktorých vyplýva požiadavka na to, aby akýkoľvek trestný postih mal základ v zákone (práve), ubieha od textu § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, podľa ktorého potrestá sa ten, kto sa dopustí slovne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom hrubej neslušnosti alebo výtržnosti najmä tým, že napadne iného. Zo zisteného skutku sťažovateľa je nepochybné, že na mieste verejnosti prístupnom napadol iného. Argumentácia sťažovateľa smeruje k tomu, že jeho konanie nevedlo k narušeniu verejného poriadku alebo k obmedzeniu dopravy. Obdobné relatívne neurčité okolnosti ako následky protiprávneho konania však v skutkovej podstate § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona absentujú. Znakom skutkovej podstaty, podľa ktorej bol sťažovateľ uznaný za vinného, je napadnutie iného na mieste prístupnom verejnosti bez osobitne vyjadreného následku či už v narušení verejného poriadku, prevádzky na ulici alebo morálneho cítenia prítomných občanov. Právne posúdenie krajského a najvyššieho súdu, ktoré násilné konanie sťažovateľa vyhodnotilo ako prečin podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, preto nemožno vyhodnotiť ako zjavné mylné a tak vedúce k porušeniu jeho ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Trestný postih sťažovateľa má základ v ustanovení zákona, čo vylučuje porušenie jeho ústavných práv podľa čl. 49 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu